

Kap 69 : ”Slutord”

Den allmänna meningen förefaller vara att om CG skall fortsätta som monark bör han omge sig med kvalificerat folk och lyssna till dem. Det förefaller ske när han håller officiella tal, dessa har ju ofta gått på remiss till olika parter. Däremot inte vad avser hans allmänna strategi. Under skrivandet av denna bok har det framgått att CG talar med Silvia och ibland ringer runt till bekanta men mer är det inte. Några goda råd har framförts:

1. CG bör tänka mera på hur han åldras. ”Frisyren behöver stramas upp. Kungens hår har en tendens att bli för långt och burrigt på sidorna. Det är inte snyggt när hjässan samtidigt tunnas ur.” – ”Kungen måste ju se ut som den kung han är, säger Sacha, han får inte vara utstuderad. När man blir äldre och är en offentlig person får man passa sig så att man inte blir en parodi på sig själv.” Silvias butoxbehandlingar är ett varnande exempel. Åldras med värdighet!
2. CG bör anlita mediestrateger. Hela monarkins särställning håller på att erodera. Det blir allt riskablare att förlita sig på att journalister eller personer i den närmaste omgivningen respekterar hovetiketten och ”tystnadsplikten”. Den upprätthålles numera bara med hot.
3. Det nuvarande sättet att hantera obehagliga situationer med att lägga locket på och hoppas att de glöms bort fungerar inte när internet finns. Informationen kan valsa runt på nätet hur länge som helst. Om CG inte själv vill ge besked bör han diskutera sin situation med informationschefen så att denne kan lägga upp en informationsstrategi. Att konsekvent dementera eller vägra kommentera urholkar bara förtroendet.
4. Organisationen är inte anpassad för att hantera kritik mot monarkin som institution och ”dynastiskt” ansvar. Märkligt med tanke på hur ofta sådan kritik förekommer. Den övriga statsapparaten brukar hantera detta med oberoende expertkommissioner och vitböcker. Kanske något att ta efter.
5. Det är uppenbart att många av CGs aktiviteter saknar nyhetsvärde. Antingen har de upprepats för många gånger redan eller så försiggår de i andra världsdelar. Man bör diskutera vikten av de många aktiviteterna och hur de kan förnyas.
6. Eftersom CG har en politisk roll, oavsett hur perifer den är, bör han också ha politiska rådgivare. Enligt ett förslag ”en grupp högt bildade, politiskt och ekonomiskt oberoende, mångsidigt erfarna, självständiga personligheter av aristokratisk men inte snobbistisk framtoning.”¹
7. CG har inte råd med att alienera stora delar av kulturetablissemang. När adeln är avskaffad behövs andra för att sprida glans över kungahuset.

Ytterligare förslag går ut på att förse CG med en överrock som kan ingripa om hans privatliv verkar gå över styr. Ett radikalt sådant förslag är att regeringen utser riksmarskalken och att adjutanterna och livvakterna rapporterar direkt till honom i stället för till CG. Att CG skulle finna sig i en sådan person verkar inte troligt. Det vore bättre att ge honom ett konkret ansvarsområde eller att definiera utvärderingsbara kriterier för de ansvarsområden han har så

¹ Stig Strömholm. Argument för monarkin. I: Mats Ögren (red). För Sverige - Nuförtiden. En antologi om Carl XVI Gustaf, Bokförlaget DN, 2006.

att det är möjligt att se vad han åstadkommer. Resultatet kan diskuteras i ett politiskt sammansatt forum eller i en oberoende expertkommitté, något i stil med Finanspolitiska rådet. CG behöver inte vara ansvarig inför detta forum, mera av en referensgrupp, men måste konfrontera det. Som det nu är vet ju ingen, inte ens han själv, om han gör ett bra eller dåligt arbete. I så fall skulle diskussionen kunna handla om något annat än privatlivet och opinionssiffrorna. Min egen bedömning är att CG, splittrad som han är, gör ett mediokert arbete och att Silvia i utbyte mot att stötta CG mot all intern kritik får hållas med sina privata intressen. Hennes roll blir i detta sammanhang rent destruktiv eftersom den förhindrar en intern diskussion. I brist på andra kriterier tycks CG räkna arbetstimmar och spaltutrymme.

*

Det finns en diskussion om hur CG skall kunna avsättas. Det talas ibland om att han skulle abdikera frivilligt eller under tvång. Några paragrafer för det finns inte. Enligt en uppgift skulle han kunna ersättas om han blev oförmögen att utföra sina plikter. Det skulle vara fallet om han försvann utomlands sex månader och vägrade återvända. Hans vikarie kronprinsessan Victoria skulle då tillträda ämbetet. Samma om han t ex blev långvarigt sjuk eller konverterade till en annan religion.

Ofta jämförs CG med en folkvald politiker. Kritiserad för sitt privatliv brukar en sådan avgå eftersom kontakterna med andra politiker, med pressen och med väljarna kommer att handla om politikerns privatliv, inte om de politiska frågorna han eller hon valts för att driva. Förmodligen kan CG råka ut för något liknande i sina kontakter med folket och dess företrädare. Om de folkvalda för att slippa ha att göra med honom lämnar rikssalen vid invigningen, uteblir från utrikesnämnden och konseljerna, vägrar ta emot honom ute i landet m m blir hans ställning ohållbar. Så starka känslor finns dock bara bland syndikalisterna. Övriga har nöjt sig med att utebli från middagar, bröllop & gudstjänster.

Det finns även förslag att avskaffa statschefens immunitet och återinföra riksrätt som ett sätt att avsätta honom. Riksrätten avskaffades 1974 men hade då inte använts på 120 år. Motivet för att avsätta honom skulle då vara att han inte längre är en enande kraft utan söndrar riket.

Det finns även en process att tänja på grundlagarna: Prins Philip har gått i skola utomlands och CG behöver ingen ersättare så länge han håller sig inom Norden. Lämplighetskriteriet för att gifta in sig i kungahuset förefaller numera en formalitet. Grundlagarna är inte så heliga som man kan tro.

*

Vid CGs 50-årsfest den 29 april 1996 deklamerade Silvia amiral Richard H Jacksons (1866-1971) dikt "The Old Gardener", nedan i översättning. Förmodligen alluderade hon till omslaget på Kjell Fridhs biografi om Gustaf VI där denne plockar rosor i sin trädgård på Sofiero:

Käre Carl Gustaf,
Räkna din trädgård i blommors mått,
aldrig i löven som falla.
Räkna dagar i gyllene timmar blott,
Och molnen glöm dem alla.
Räkna nätter i stjärnor, ej skuggor,

Livet i leenden, ej sorger Du får.
Och varje år som Du fyller,
Räkna Din ålder i vänner, inte i år.

Så kommer det uppenbarligen inte att bli. Kanske borde Silvia ha valt Alexej K Tolstojs (1817-1875) dikt ”Om man älskar” i stället, mera passande för en prins av blodet:

Om man älskar skall det vara utan allt förnuft.
Om man hotar skall det vara på fullt allvar.
Om man skymfar skall det blott ske i vredesmod.
Om man hugger skall det vara med full kraft.
Om man tvistar skall det vara oförväget.
Om man straffar skall det ha sin orsak.
Om man förlåter skall det vara med fullt hjärta.
Om man festar skall det vara hela natten.

Den folkliga kommentaren (se bilaga 2 & 3) liknar CGs egen: att inte ta allt detta på alltför blodigt allvar. Idag lever du. I morgon är du död.

GBKF.